

Brněnský rodák **Martin Vrtěl** se věnuje závodům psích spřežení. Na tréninky vstává i ve tři ráno a o každodenním životě se smečkou říká:

Se psy jsme partáci, musí být chemie

NA SANÍCH I NA KÁŘE. Závodů psích spřežení v České republice většinou ovlivňuje nedostatek sněhu, takže mistrovství republiky se jezdí na kárách (snímek vpravo). Největší zahraniční úspěch Martina Vrtěla je bronz na mistrovství Evropy. V současnosti chová jedenáct psů, deset z nich je v tréninku. Foto: 4x archiv Martina Vrtěla

JAROSLAV KÁRA

Brno – Přestěhoval se z Brna na Vysočinu, koupil si pozemek a od jednoho domácího mazlíčka se dostal k současným jedenácti psům. Třicetiletý Martin Vrtěl patří k české špičce a na Moravě nemá konkurenci v mushingu. Závodům psích spřežení se věnuje osm sezon. Loni vybojoval bronz na evropském šampionátu, letos skončil čtvrtý na mistrovství světa. „Podstatné jsou super podmínky pro psy, ubytování, péče, krmení, trénink. Když to skloubíte dohromady, má to smysl dělat. Pokud chcete mít jen pár pejsků, bude lepší hrát kuželky. Je to hrozně drahý sport a brutální časová díra,“ líčí musher, který soutěží v závodech na střední vzdálenosti se šesti psy.

Jak jste se k tomu dostal? (Usměje se) V paneláku jsem chtěl jiného psa, ale když jsem se přestěhoval na dědinu, vyhlédl jsem si sibiřského husky. A co dělat s takovým psem? Začal jsem na kole, pak jsem si pořídil malamutku. Se dvěma psy je to na kole o hubu, takže jsem vzal třetího a koupil tříkolku. To vypadalo blbě. Až jsem se jednou vzbudil a měl jsem deset psů.

Může mushing dělat každý pes? Může, ale běhají speciálně šlechtěná zvířata, jsou to kříženci. První u nás byl český horský pes, pak čistokrevní malamuti, husky, z Norska víc pronikali ohaři. Doteď se psi kříží. Rodokmeny mají všichni, ale nejsou oficiální. Není podstatné, jak pes vypadá, jde o to, aby byl dobrý běžec, je to hra na dobrý genový základ.

Jak vybrat vhodného psa? Je to jako v atletice, sprinter i maratonec vypadají jinak. Na sprinterskou trať po-

co je mushing?

Mushing je jedno z odvětví kynologických sportů, u nás nazývaný také jako **jízda se psím spřežením**, v podstatě se jedná o využití síly tahu psa nebo psů. První zmínky o jejich záprahu a využití k tahu se datují **k 19. století**. Kolébka mushingu je Aljaška. Tam je mushing národní sport a pořádají se tu nejslavnější závody světa **Yukon Quest** nebo **Iditarod**. V České republice se začal vyvíjet na přelomu **70. a 80. let 20. století**. Za průkopníka českého mushingu je považován **Petr Hanzlík**, první české závody psích spřežení se uskutečnily roku **1985 v Peci pod Sněžkou**. Závodí se v různých kategoriích **podle počtu psů** ve spřežení (od 2 do 16) a také **délky tratě** – sprinty (6–25 kilometrů), střední (40–90) a dlouhé vzdálenosti (více než 90).

třebujete silné výbušné psy, protože jedou osm kilometrů. Na čtyřicet musejí být lehčí, menší, vytrvalejší.

Kolik stojí závodní pes? Šlechtěný pes se dá koupit klidně za tři tisíce korun, ale i za dva tisíce eur, až sto padesát tisíc stojí pes z Aljašky.

Je mushing populární ve světě? Na Aljašce znamená číslo jedna, dá se jím žít. Soutěží se tam o velké výhry, o auta. Evropa kromě Skandinávie umí závodit taky udělat. Na letošním mistrovství světa v Německu bylo devět tisíc diváků. Udělají reklamu, lidi se čtyři hodiny dívají na psy, dají si buřt, koupí si kšiltovku a mají zážitek. I pro nás je lepší projíždět špalírem lidí, než když jedu sám v lese s veverkou. (úsměv)

Kolik lidí se psím spřežením věnuje v České republice? První závody začaly lehce

před revolucí, kdy několik majitelů skládalo psy, aby měli spřežení. První saně tvořily trubky z ocele, postroje pro psy se dělaly z pásů od aut, všichni sami doma podle časopisů, které někdo posílal z Ameriky. Teď je u nás asi padesát klubů, podzimní republiky na suchu se zúčastnilo přes dvě stě starších týmů. Zima není pro každého, ale Česká republika má jedno z největších procent mazlíčků chovaných doma. V Evropě běhá spousta lidí, takže se pouští do canicrossu, kdy běžce táhne pes. Pak zkusí kolo, koloběžku.

Jak vypadá závodní sezona? Většinou začínám přípravu koncem srpna, nejprve jen čtyři pět kilometrů. V listopadu už jsme na tréninku hodinu a půl. Trénuju čtyřikrát pětikrát týdně. Má to podobu s lidskou průpravou, psi jsou sportovci. Jestli mají podat špičkový výkon, musí o ně být postaráno ve všech směrech od krmení, ustájení, tréninku. Mistrovství Evropy a světa bývá v únoru, březnu na konci zimní sezony.

Kolik času vám trénink zabírá? Psy napájím vždy dvě hodiny před tréninkem. Vy-mýšlím řídké polévky, protože žádný pes nepije na povl vodu. Pak se proběhnou, zapráhneme je do postroje, trénujeme od dvaceti minut až po dvě hodiny, pak se s nimi projdu. Práce okolo tréninku zabere tak hodinu a půl. Na podzim kvůli teplotám vstávám ráno ve tři, napojím psy, na dvě hodiny si lehnou, pak trénink a jdu do šichty. Jak se ochladí, trénuju po práci.

Jde o drahý sport? Abych měl deset zvířat, přestěhoval jsem se z Brna, koupil jsem si barák, psy mám ustájené v zateplených boudách na řetězech. Slušné

martin vrtěl

- ✓ narozen 2. července 1984 v Brně
- ✓ žena Tereza a syn Metoděj
- ✓ bydlí na Vysočině, pracuje v rodinné firmě v Brně
- ✓ první tažný pes – sibiřský husky Beky (2003–2014)
- ✓ v současnosti má 11 psů, z toho **10 psů v tréninku** plus jedna fenka na odpočinku, koncem května očekává narození štěnat
- ✓ závodí v zimě na saních především na **střední vzdálenosti s šesti psy**, na podzim na kárách sprinty s šesti až osmi psy
- ✓ **největší úspěchy:** 2x 1. místo MČR Běleč 2011 a 2012 na kárách (střední vzdálenost, tzv. mid), 1x 2. místo MČR Horník 2014 na kárách (sprint), 1x 2. místo MČR Janovičky 2011, saně (mid), 1x 1. místo Border Rush, Polsko, 2012, saně (mid), 2x 1. místo Gonka Sampo, Rusko, 2014 a 2015, saně (mid), 1x 3. místo ME Finsko 2014, saně (mid), 1x 4. místo MS Německo 2015, saně (mid)
- ✓ **Web:** www.racing-kennel.com

závodní saně vyjdou na padesát tisíc, k tomu víc párů skluzníc. Krmení představuje měsíčně největší částku, na štěstí mám sponzora Carnilove na granule. Když jsem krmlil masem, sežerou tři sta kilo měsíčně, což znamená tak šest tisíc korun.

Zvládne na saních jet kdokoli? Na rovině umí každý, jenže tratě bývají techničtější, na což potřebujete schopnosti. Na saních nestojíte a neveze-

te se, musíte být v kondici. Stojím na jedné skluznici a druhou se odrážím, do kopce zase běžím nabalený ve sněhu za saněmi. Je to o rovnováze, z kopce musher letí třicet kilometrů a kličkuje, nesmí najet na psy. Saně ovládáte náklonem, psy hlasem.

Jakými povely? Používají se dva základní – ho znamená levá a dží pravá. Vepředu spřežení jsou lidři, jeden nebo dva, kteří ho ovládají. Musejí být nejrychlejší, totálně bezproblémoví, při jakémkoli předjíždění jiných psů, míjení slepic, aut při přejíždění silnice se nesmějí leknout. Lidři jdou vychovat, ale z velké části se tak musejí narodit.

Jakou rychlostí psi běží? Ve sprintu přes třicet kilometrů v hodině, ve sjezdu vytáhnou i padesát.

Bál jste se někdy na trati? Když je trať technická, tak se bojím. S ohledem na naše podmínky nemám na saních tak natrénováno, takže technický sjezd je poměrně adrenalin. Až si říkám, co kdyby.

Převrátil jste se? Když jednou spřežení ujede, je to blbě, nikdo ho nezastaví, nejsou to veselé historky. Jednou jsem spadl, naštěstí jsme spřežení chytli.

Jsou pro vás psi také mazlíčci? Když se vrátím z tréninku, taky si s nimi sednu k boudě a muchlujeme se. Jenže se nevyhnete tomu, že některý pes musí z týmu odejít, což je potřeba ustát. Při větším počtu psů je odchodů víc a ne-naučil jsem se být imunní. Bez toho, abych k nim neměl kamarádský vztah, to nemůžu fungovat. Nelze je mít jen jako náčiní. Jsme partáci, potřebujeme mít správnou chemii.

chvilka nad šachovnicí

Řídí Jan Kalendovský

Přebor Ruska družstev. Turnaje o Přebor Ruska družstev se konaly ve dnech 30. 4. až 8. 5. 2015 v Soči. V každé skupině (Superliga, první liga a ženská liga) se hrálo na 7 kol každý s každým. V sestavách týmů bylo 6 hráčů a 2 náhradníci, u žen 4 hráčky a jedna náhradnice. V Superize zvítězilo družstvo Sibir Novosibirsk, které tvořili velmistr Vladimír Kramník 2777, Levon Aronjan 2776, Dmitrij Jakovenko 2738, Wang Jue 2724, Anton Korobov 2708, Dmitrij Kokarev 2635, Dmitrij Bočarov 2577 a Pavel Maletin 2587. Přebor žen vyhrály hráčky z Moskvy (Alexandra Kostenjuk, Valentina Gunina, Olga Gyrija, Jekaterina Kovalevskaja a Alina Kašlinskaja). I v ostatních týmech byla řada světově známých borců, takže ruská liga je právem pokládána za nejsilnější národní týmovou soutěž na světě. Kramníkova výhra nad Svidlerem připomíná Capablancovo poziční umění v Rétioho hře. Koncepte postupu b-pěšce nadvakrát v zahájení vyhlíží nedůsledně, přesto dala bílému silné pěšcové centrum. Svidler pak promarnil své šance v 18. a 21. tahu.

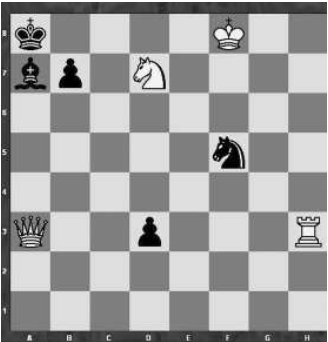
Kramník, Vladimír (2783) – Svidler, Peter (2729) [A05]
TCh-RUS Men 2015 Soči (2.1), 2. 5. 2015
1..Jf3 Jf6 2.g3 d5 3.Sg2 g6 4.b3 Sg7 5.Sb2 c5 6.c4 d4 7.b4 Jfd7 8.0–0 Jc6 9.bxc5 0–0 10.d3 Jxc5 11.Jbd2 Vb8 12.Sa3 Da5 13.Dc1 Ja4 14.Jb3 Dc7 15.Dc2 Sd7 16.Vae1 Vfd8 17.e3 dxe3 18.fxe3 h6 (Zde bylo lepší 18...Sc3 19.Vb1 Jb4 s nadějí na vyrovnání.) **19.d4 Sf5 20.e4 Sg4 21.e5 Jb6** (Správným se zdá 21...Sf5 22.Df2 Sd3.) **22.Jh4 Jxd4 23.Df2 Dxc4 24.Ve4 Se6 25.Jxd4 Sd5 26.Je6!** (Vede k matu, nebo zisku dámy. Konec je již zřejmý.) **26...Sxe6 27.Vxc4 Jxc4 28.Sxe7 Vd2 29.Dxa7 Sxe5 30.Jf3 Sc7 1–0**

Motylev, Alexander (2653) – Najer, Jevgenij (2634) [B11]
TCh-RUS Men 2015 Soči (6.3), 6. 5. 2015
1.e4 c6 2.Jc3 d5 3.Jf3 Sg4 4.h3 Sxf3 5.Dxf3 Jf6 (Na desce je spolehlivý Caro-Kann) **6.d3 e6 7.Sd2 Db6 8.0–0–0 d4 9.Je2 c5 10.e5** (Častěji hrávají v této pozici 10.g4 Jc6 11.g5, resp. Dg3 nebo i Jg3.) **10...Jfd7** (Nebo 10...Jd5 11.De4 Jc6 12.Kb1 0–0–0 13.g4 c4 14.dxc4 Sa3 15.b3 Je3 16.fxe3 dxe3 17.Sg2 Vxd2 18.Vxd2 exd2 19.Df4 Vd8 20.Vd1 Vd7 s remízou ve 103. tahu, Dominguez Perez, Leinier – Rodhstein, Maxim, European Club Cup, Bilbao 2014.) **11.De4 Jc6 12.f4 0–0–0–0–0–0 13.c4 h5 14.g3 f5 15.exf6 Jxf6 16.Dxe6+ Kb8** (Černý obětoval pěšce za otevření sloupců a iniciativu.) **17.Jg1** (Tento jezdec zavíní svojí nerozhodností bílému porážku. Když na poli d7 padne, bude již bílý král odsouzen k smrti.) **17...Ve8 18.Df5 Jb4 19.Sxb4** (Vynuceno, vzhledem k eventualitě 19.a3 Ja2+ 20.Kb1 Jc3+ 21.Sxc3 dxc3 22.Vh2 s převahou černého.) **19...cxb4 20.Jf3 b3 21.axb3** (Bílý má již o dva pěšce víc, ale černý útočí.) **21...Ve3 22.Je5 Dxb3 23.Jg6?** (Nesprávný úsudek. Lepší bylo **23.Jd7+ Jxd7 24.Dxd7**, např. **24...Sc5 25.Vh2 Vc8** a černý má tlak, bílý však není bezprostředně ohrožen.) **23...Sb4!** (Napadením věže chtěl bílý zlikvidovat tohoto střelce. Ale černý ho asi překvapil.) **24.Vh2** (Nešlo ovšem 24.Jxh8? Sd2+ 25.Vxd2 Ve1+ 26.Vd1 Vxd1 mat.) **24...Vc8 25.Je5 a6 26.Jd7+?** (Pozdní návrat ztraceného syna.) **26...Jxd7 27.Dxd7 Vxc4+ 28.dxc4 Vc3+ 29.bxc3 Sa3+** a mat ve dvou tazích. **0–1**

Víte, že: V pařížském Café de la Régence hrávali nejvýznamnější šachisté své doby i amatéři, jako např. Voltaire, Robespierre či Napoleon?

Řekli o šachu: „Šachy jsou součástí kultury, a když kultura zanikne, zaniknou i šachy.“ (Michail Botvinnik)

Waclaw Hebelt
Szachy 1965

Mat 3. tahem.

Řešení z minulých hlídek: 1.Dc5 Kd1 2.Jb3 Ke1 3.Dg1 mat, 1...Kxd2 2.Dc3+ Kd1 3.e3 mat, 1...fxe4 2.Dc1+ Kf2 3.Jxe4 mat. (Papoušek)